

Inserati se sprejemajo in veljajo trislojna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljati velja 60 kr. več na leto.

Vredništvu je na Stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Slavnemu vredništvu „Slovenca“

tukaj.

Na pisanje, ki mi je danes došlo in v katerem mi je naznanjeno, da je slavno vredništvo pripravljeno mi po vsem zadostiti, ako odstopim od tiskarske pravde, ki je zoper taisto osnovana zaradi žaljenja časti, se počesuujem z vso priljudnostjo odgovoriti, da sem rad pripravljen tej želji slavnega vredništva naproti priti, ako taisto napad v št. 19. Slovenca 13. februarja t. l., ki meri na-me kakor c. kr. višega poštne komisarja, kakor vse skozi neresničnega in nevtemeljenega in sicer brez pridržka prekliche in tako moji razžaljeni službeni časti spodobno zadostenje dá, in ako dalje ta preklic, kakor tudi pričujoče pisanje neprikrajšano na čelu prve šte. Slovenca očitno naznani.

V Ljubljani 10. avgusta 1875.

Ratoliczka.

Na to pisanje vredništvo odkrito in naravnost naznani, da napadi zoper c. kr. višega poštne komisarja za Kranjsko, gosp. Alojza Ratoliczka v št. 19 Slovenca od 13. februarja 1875 so vse skozi nepodstavni in se operajo zgolj na neznanje resničnih dogodkov. Vredništvo obžaluje svoje prenatgljenje v tej reči in želi s tem javnim naznanilom razžaljeni službeni časti gospoda vikšega poštne komisarja dostojno zadostiti.

Daniel O'Connell.

IV.

Da bi svoj namen, ločitev irske od parlamenta angleškega tem laglje dosegel, izročil je O'Connell l. 1843 kraljici angleški spomenico, v kateri je iz zgodovine in iz prava tehtno in določno dokazoval potrebo te ločitve. Ker pa ta spomenica ni imela nobenega vspeha, sklenil je O'Connell reč to pospeševati po ljudskih shodih. Osnovali so velikanske tabore, katerih se je vdeleževalo do 100.000 ljudi, in ki so vladi delali veliko skrbi. Pri teh shodih je O'Connell sicer še vedno klical: „Živela kraljica!“ a ob enem imel je svet zvedeti, da za O'Connellom stoji pol milijona ljudi, ki so na njegovo besedo pripravljene storiti, kar koli bo rekel. Že zbor v Tuamu zdel se je vladi tako nevaran, da je mnogo hitropiscev tje poslala, ki so morali zapisati vse govore, da bi se govorniki, če bi bilo treba, tožili. Tabor, ki bi imel 8. oktobra biti v Clontarf, je bil pa dan poprej od vlade prepovedan. Ljudstvo iz oddaljenih krajev se je bilo že napravilo na pot, Liverpoolci in Manchesterci so bili že v Dublinu, pa O'Connell in tovariši so si prizadevali na vso moč, da bi ne šli v Clontarf in prestopili vladine prepovedi. V naglici je izdal neki oklic do ljudstva, kterega so posebni najemniki raznesli po vsih krajih ter razdelili ga med ljudstvo in duhovščino. Očividno je bilo, da je vlada iskala prilike prijati O'Connella in prijatle njegove. Pa ljudstvo je ubogalo voditelja svojega in se je mirno razšlo.

Ko je vladi to spodletelo, poslušala se je

zadnjega pripomočka, da bi vničila namena Ircev, ter je tožila voditelje društva repeal-skega, namreč O'Connella in njegovega sina Johna, duhovnika Tyrrela in Tierneya, T. Steelea, društvenega denarničarja Raya, vrednika Barreta pa Derfya in dr. Greya, lastnika časopisa „Freiman Journal“. O'Connell je za-se in za svojega sina brez ugovora vložil potrebno kavcijo, da hočeta priti pred prihodnjo porotno sodnijo, ob euem pa je izdal kratek oklic do ljudstva ter opominjal ga, ostati mirno, ker se le na ta način zamore doseči pravi cilj in konec. Irci so bili vsled tega tako razdraženi, da so še bolj vdeleževali se društvenih shodov, da so še veljavnejši udje pristopili k društvu in da so letni doneski za O'Connella bili še večji, kakor nekdanj.

Zagovorniki zatožencev prizadevali so si na vso moč, da bi se pravda odložila, t. j. ali čisto opustila, ali pa ob enem s parlamentom pričela, ker bi bili O'Connella brez dvombe podpirali tudi liberalci angleški in škotski. Pa vse to prizadevanje bilo je zastonj in 22. nov. 1843 pričela se je sodnijska obravnava, ki se je do 15. januarja 1844 preložila, pa ne iz prizanesljivosti do zatožencev, ampak ker se je sodnija dokazala pomanjkljivost porotniških imenikov, v katerih je bilo med 300 le 23 katoličanov, dasi je bilo samo v Dublinu okoli 300 za porotnike zmožnih katoličanov. O'Connell je med tem časom zopet izdal oklic do ljudstva ter priporočal mu ostati mirno, kar se je tudi zgodilo. Vlada pa je popravljala porotniške imenike, toda kako! Izmed 48 katoličanov, ki so se bili vpisali v popravljene imenike, zbrisal jih je državni pravdnik 11,

Tužna raja v Ercegovini.

Svetog Sabo vojvodino krasna,
Herceg — zemljo, moja tužna majko!

Upor v Ercegovini je sedaj na dnevnem redu. A kako različno, neljubeznjivo, da ne rečem krivično, obdeluje se ta važni predmet! Nemško-pruska svojat, zakleta nasprotnica Slovanov, pači se v svojih judovskih časopisih in škrti z zobmi, ker se ne godi vse tako, kakor bi ona najrajše videla. Zato pa od druge strani, opirajoča se na svojo veljavo in moč, na vse kriplje dela na to, da bi prav očividno kazala svoje simpatije do oholega Turka, zatiralca Slovanov, in odbijala sleherno pomoč ubogej raji, kar pa ne pojde tako gladko.

Kdo zna, kaj bomo še čitali po listih, Slovanom neprijaznih, o barbarih v Ercegovini, t. j. o Slovanih! Trdi se, da ves upor je nasnovana komedija, da se Slovanom ne godi tako slabo, kakor se vpije in piše itd.

Naj pri tej priliki napotim čitatelje „Slovenčeve“ na knjigo, ki je l. 1863. prišla na svetlo, in iz ktere se morejo dovolj podučiti o nevolji in bedi uboge raje, naših bratov v Ercegovini. Naslov knjigi je:

Hercegovina za devetnest godinah vezirovanja Hali-pašina. Spievalo jeden Hercegovac. (Čisti prihod od ove pjesme namenjen je cerkvenim potrebnostim v Hercegovini.) V Beču. Tiskom jermenskoga manastira 1863.

Dragi čitatelj! a to ni plod pesnikove fantazije, to je gola istina, verzovana zgodovina. Najprvo pesnik pozdravlja čitatelja tako-le:

Moj štioče, brate, prijatelju!
Ja tvoj bratac, rodnom Hercegovac,
Dobrim srcem tebe vazda ljubim,
I uz ljubav malen dar ti pružam,
Moju knjigu, ne kô kitu cvietja,
Već rukovet trnja, i pelina.

V daljnem pevanju se opravičuje, zakaj ne imenuje svojega imena. Zakaj ne? Čuj!

Kazô bi ga tebi i drugomu
Da ja nisam u sužanjstvu tužan,
Da me nebi pogubili Turci,
Razkinuli, kano janje vuci.
Primi moje, s plačom, jadne glase,
I izkazu tako tako istinitu,
Kako on što očima smieraš,
A za ime ti ne pitaj mene.

Oli hočeš? nu da ti ga kažem:
Hercegovac, moje ime prvo,
Drugo, Sužanj, više od tri vieka,
Treće, Jadan, bez dobra svakoga.

To so moja imena, veli pesnik, in vsa skupaj značijo „kukavicu crnu“.

Na dalje omenja, da v njegovej domovini „nejma Crkav, ni Otarah, ni učionah“, da se tedaj njegovi bratje in sestre ne morejo nič naučiti.

Celo delce spada v štiri oddelke. V prvem oddelku, ali v I. pesmi, opeva pesnik rojstvo Hali-paše, ki ga primerja „zmaju“, in kako je prišel do vezirstva.

V drugem oddelku, ali pesmi, je najprvo povedano, da l. 1831. je Hali-paša nastopil vezirstvo. Pesnik to leto imenuje nesrečno leto.

Kamo sreća, da nam došla nisi!
Ol' da kugu ti bodeš doniela
Pak nas bude svijuh pomorila!
Jednom umriet to bi lakše bilo,
Neg zulume podnositi težke
Hali-paše novoga vezira;
Na zle čase ti nam ga doniela.

In kako je novi vezir pričel vladati Erce-

češ, da so udje društva repealskega. Tudi je bilo v prvotnem imeniku vpisanih 780 porotnikov, na tistem pa, iz kterega se je sestavila sodnija, stalo jih je le 717, namreč 35 katoličanov, pa 28 svobodnih in pravicoljubnih protestantov. Zatoženci so zoper to ravnanje sicer oporekali, pa zastonj; ravno tako zastonj bil je tudi izvrsten govor glavnega zagovornika dr. Shiela, in O'Connell samega; 12. febr. izrekli so porotniki obsodbo, ki se je pa še le o binkoštih 30. maja razglasila. O'Connell je bil obsojen na 1 leto težke ječe pa 20.000 gld. globe, drugi pa na 9 mesecev ječe in 500 gld. globe. Tudi je moral O'Connell vložiti 50.000 gld. dva druga državljana pa po 25.000 gld. v dokaz, da hoče 7 let biti pri miru. Drugi obsojenci so ravno iz tega namena morali vložiti po 10.000 gld. Zoper to razsodbo pritožili so se vsi pri višji sodniji, t. j. zbornici gosposki, pa sodnija se za to ni zmenila in je obsojene zaprla, ne da bi bila počakala razsodbe višje sodnije.

Skoro vsa mestna zastopništva irska in mnogi iz Francoskega pa Nemškega poslali so zaprtemu O'Connellu adresse, 4. julija pa se je pričela proti njemu in tovarišem njegovim obravnava pred zbornico gosposko, ki jo je 2. septembra končala. Obsodba se je prepustila 4 v pravu izurjenim udom, izmed kterih je le eden bil za potrjenje prve obsodbe, drugi trije pa so jo ovrgli in O'Connell pa tovariši njegovi so bili 6. septembra v neizrekljivo veselje naroda irskega iz ječe izpuščeni. Napravili so jim veliko pojedino in narodno slovesnost, ktere se je vdeležila vsa dežela.

O'Connell je bil tedaj dospel do največje slave; a začela ga je tretji starost in daljno njegovo delovanje bilo je medlo in se je kazalo le še v parlamentu, kjer je s svojim vplivom podpiral Lord Russela in stranko Wighsovo, ki je bila zopet prišla do vladinega krmila. Iz hvaležnosti je vlada Irskej privolila nekoliko pravic, ki so ji pa le malo hasnile, ker so se bile med tem razmere domače čisto spremenile. Mladoirski stranki pod vodstvom O'Briena zdelo se je diplomatično ravnanje O'Connellovo prepočasno; vročekrvna mladež hotela je kar siloma, če bi drugače ne šlo tudi z orožjem v rokah, doseči svoj namen. Starega O'Connella, ki je bil toliko storil za Irsko, imela je za izdajalca domovine svoje in se je od njega ločila. O'Connell je skušal razdvojeno stranko

zopet spraviti, pa prizadevanje njegovo je bilo zastonj. To ga je hudo peklo; začel je bolehati in sklenil je podati se v milejše kraje; živa njegova vera gnala ga je v Rim, v središče katoliške cerkve, kteri je bil iz srca vdan. Pa želja se mu ni spolnila, umrl je 15. maja 1847 med potjo v Genovi. Njegov sin je spolnil željo očetovo ter je srce njegovo nesel v Rim, kjer so 28. junija za-nj imeli slovesno sv. mašo, truplo njegovo pa so pokopali v mili domovini, ktero je tolikanj ljubil in za ktero se je tako iskreno boril.

Najiskrenejša želja O'Connellova, ločitev Irske od Angleške, se ni vresničila, a vendar je bil narodu irskemu, ki je bil pred njim brez vseh pravic, pridobil jako veliko in stoletnica rojstva njegovega, ki se je 6. avgusta obhajala v Dublinu z veliko slovesnostjo, ni bila le znamenje, kako hvaležni narodi časté svoje velike može, ampak tudi očitni dokaz, da se narodna zavest, ktero je zbudil O'Connell, ne dá več zatreti.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. avgusta.

Avstrijske dežele.

Ogrski ministri pridejo koncem tega tedna na Dunaj, kjer bodo imeli pod predsedništvom cesarjevim ministerski svet, čigar naloga bo določiti začetek ogerskega zbora in njegov program.

Hrvatske volitve so končane in ima stranka Mažuraničeva dve tretjini večine.

Vnanje države.

Ercegovinskem uporu so velike vlade neki sklenile v reč se ne vtikati in jo smatrati kot čisto notranjo zadevo cesarstva turškega. Število upornikov se množi, novica pa, da so Turkom vzeli Trebinje, se ne potrди, pač pa so zažgali turško colno hišo v Obracu in prestregli živež, ki je bil namenjen za turško posadko v Trebinjah. Tudi to se ne potrди, da je Ljubobratič med ercegovinskimi uporniki, marveč biva v Cetinjah.

Srbski knez Milan se je 9. t. m. z Dunaja skoz Požun podal v Budapešt, od koder se povrne v Beligrad; nevesta njegova, gospodična pl. Keczkó pa se je odpeljala v Pariz.

Bavarski rodoljubi so se po „Pol. Corr.“ zedinili o teh-le načelih, po kterih se hočejo v prihodnjem deželnem zboru ravnati: 1. Prihranjene pravice bavarskega kraljestva se brez izjemka varujejo in cesarstvu se čisto nič ne privoli; 2. pruske verske postave se ne smejo raztegniti na Bavarsko; 3. tiskovna svoboda se mora varovati; 4. prvi vladni načrt šolske postave se ima zavreči.

Izvirni dopisi.

Iz Kostanjevice, 10. avgusta. — (Možje kostanjeviške srenje, pozor.) Hvala Bogu, nove volitve imamo, volitve v srenjski odbor. Dolgo smo že čakali, dolgo zdihovali prosili in zahtevali, deželni odbor sam je že parkrat podrezal prejšnjega okrajnega glavarja, a bilo je vse zastonj; volitve niso bile razpisane, 11 let se je šopirilo grdo nemčurstvo v Kostanjevici pod enim in istim županom — v Kostanjevici, v kterej vsaj dobra večina hoče biti slovenska. Kakor klop kože tako so se nemčurji držali svojih odborniških stolov: — ali tekom dolzega časa je pomrlo toliko izvoljenih mož, da vže za sklepanje potrebnih niso mogli lahko skupaj zbornati, zato, hvala Bogu, se je vendar-le slednjič morala razpisati volitev.

Toda kaj bode sedaj? Se bode-li Kostanjevica oprala grdega madeža oholega nemškutarizma? — ali bode ostala še dalje, kar je bila, malo gnjezdo nekterih nemčurjev? — Si bode li postavila na čelo poštenega narodnjaka, ali bode pa še dalje županoval le krški „becirkshauptmann“ v imenu izvoljenega župana? —

Na to odgovoriti mi je težavno. Upam veliko, a ne bojim se nič manj.

Zapisnik volilcev je napravljen pri g. do-sedanjem županu. Pa kakov je? Še ne vem. Ali to vem, da ga je napravil neki c. k. davkarski vradnik, kar za slovensko stranko pač nima dobrega pomena. Resnica je, da so kostanjeviški volilci le peščica proti zunanjam, ki bodo volili gotovo slovensko, ako se jim reč razloži; tudi meščanov bode pač dokaj slovenskih; toda vendar imam družih razlogov, ki mi delajo strah; v „klostru“ imamo pri štirih vradnijah kopico vradnkov, ki si bodo vse prizadjali, da povzdignejo nemčurje; kostanjevičani so se že privadili dosedanjega gospodar-

govince? Celó one Turke, kteri so se pregrešili „kano janje vuku na potoku“, dal je poloviti, glave jim odsekati, ali pa nabosti na kole okoli svojega dvora, na znamenje svojega veličanstva. Če je tedaj tako nemilo postopal s tako imenovanimi pravovernimi Turki, kako še le z ubogo rajo, s kristijani? Pesnik prav kratko a karakteristično odgovarja:

A krštjani jur su od stra' mrtvi.

Hali-paša je odjemal kristijanom zemljo, živino, denar, s kratka: vse, kar se mu je poljubilo. Zidal je gradove in hiše, in imel zemlje brez mere. Kdo pa je zidal mu, kdo je obdeloval toliko zemlje? Kaj prašaš, bratec moj, kajti paša

Ima sužanj', što je godir krštjan'.

I dan, i noč oni tamo rade,

Nit primaju plate, niti jela.

Pretresljivo je, kar nadalje čitamo v tem oddelku, kako okrutno je Hali-paša s svojo drhalijo postopal z nesrečno rajo, kako je drl kristijane, drl do belih kosti. „Bije, veže, v zatvore meče kristijane, da mu pokažejo deco, da plačajo „harač“ od svake glave.“ In če to ni bilo dosti, dejal je trinog:

Znadem, krstu, žena ti je težka,

Bit će mužko, amo harač daji.

In ubogi narod je moral plačati „harač“ celo od one dece, ktere ni imel. Od pretežke bede in nevolje, od glada in preganjanja pa so ljudje tako opešali, da so bili kakor sence.

Smrt nam biše vazda na vratima,

Siečeni smo, viešani smo redom,

Na kóce nas nabijahu žive,

Moriše nas gladom i progonstvom,

Oteše nam do najmanje stvari:

Gola rebra likom opasana,

Bose noge, a ni kape nejma,

Postadosmo skupa prosiaci;

Našim jadom tko će sliku naći?

Noćca mrkla svakomu je kratka,

A naša je od devetnaest lietah,

Niti svanù, nit nam sunce granù,

Nevidismo zvezdá, ni mieseca.

V tretjem oddelku pripoveda pesnik, da je Bog vslišal jadikovanje uboge raje, in da je njih stok priderl do cara v Stambolu.

More suzah, koje mi prolismo,

Jedva dopri do carevih dvorah,

Car nas spazi na tom crnom moru,

Gdje vozimo i vozeć ginemo.

Car tedaj pošlje „ferman“ v Bosno in Ercegovino, a vezira se posmehujeta fermanu, in se „rugata caru v Stambolu.“ Ona skličeta svoje podredjene upravitelje in veljavne Turke na posvet. Konec posvetovanja je bil:

Neka piše što mu drago Care,

Mi smo Turci liepog svetca viere,

Nam je prosto sablju naoštriti,

I istog Cara uništiti,

Za obranu turkovanja pravog.

Odgovor, ki so ga caru poslali, bil je:

— — — Radi stare sreče

Novi ferman da primiti neče.

Car se razljuti, in pošlje Omer-pašo na kljubovatelje, ki jih dobro pokori. Vse to nam obširno opeva pesnik.

Ali pa je bila uboga raja po vsem tem kaj na boljsem? Na to vprašanje odgovarja pesnik v četrtem oddelku, on pravi, da mu je ravno tako, kakor sužnju, ki ne uživa svobode, da Turek kristijanu nikdar neče sneti težkih lancev.

stva: veliko jih misli, da drugače biti ne more, mnogo drugih pa jih ima z g. Gačem dobro znane zveze — torej ne bi bilo koristno zameriti se mu: gosp. A. Gač ima tudi obširno „zlahto“ med revnimi kmeti iz s. križke župnije, ki volijo v Kostanjevaško srenjo. Ako to pomislim, ter prevdarim še strašansko agitacijo stranke nemčurske, ki se godi skrivno in očitno, pravično in lažljivo: moram reči, da bodo dobili nemčurji mnogo glasov, in če ne pride veliko kmetskih volilcev, bo mestni odbor zopet nemčursk; slovenščina bode še sedela za pečjo in bo solze tožila; s premoženjem se bode še tako slabo gospodarilo, kakor doslej, sv. Miklavž mestna podružnica, bode še čakala in zdihovala prazna po altarjih in drugej cerkveni opravi; proti s. Jakobu bomo še gazili blato čez stopalo debelo; po mestnih ulicah bomo še pojali umazane „pujse“; imenik volilcev za deželni in državni zbor bo še delal krški becirkschauptman; možnarji mestni bodo še pokali nemčurjem na čast; vaše mesto, Kostanjevičani, bode še ohranilo slavo, „da je deutsch liberal, verfassungstreu in echt preussisch gesinnt.“

Kostanjevičani, ali hočete to? Kolikor vas jaz poznam, ste vsaj po večini ravno nasprotnih misli. Zarad tega le bez strahu k volitvi. Ne glejte ne na levo ne na desno, ampak enoglasno volite može, ki se vam bodo priporočali nasproti nemčursko-liberalnej svojati. Pomislite, kolikokrat ste vže sami grajali prejšnje počenjanje; ne pozabite zadnjih volitev za kupčijsko zbornico, ko je g. Gač čez 40 nemčurskih glasov prisleparil; pomnite poslednjih volitev v državni zbor, ko vas je gosp. Sever, bolj prav, prejšnji okrajni glavar, slovence skoraj vse izbacnil ter samo sedmim še pustil pravico voliti, ko vas je po prejšnji volitvi bilo slovencev več nego štirikrat toliko. Hočete li res še dalje trpeti tako krivico? Ne, nikakor ne, to ne sme biti. Pokažite, da ste v resnici slovinci — vsaj vedno trdite, da ste. Ne pozabite, kako se zaničujejo finfarje (t. j. tisti, ki so pri predzadnjih volitvah petake sprejemali — in zato nenarodno volili) — sedaj bi pa vi tiste volili, tistim se uklanjali, ki so finfarje delili.“ Ne! to bi ne bilo možko, to bi bilo sramotno! — Vi, možje iz okolice, pa pridite v velicem številu ter volite poštene slovence — storili hote čest sebi, čest milej domovini slovenskej. Vse za vero, dom in cesarja!

Evropa vpije, kako se je Turčin spremenil, da daje take fermane, da bi jih mogli veseli biti vsi narodi, da je turško carstvo tako rekoč zemeljski raj, poln uživanja. Ali to naj verjame kdor hoče, kdor Turka pozna, nikdar ne bode verjel, kajti Turčin je sedaj, kakor je bil popreje.

— — — — pravde, prosvietljenja

Nejma Turčin, dok je Turčin pravi.

Nadalje:

Jerbo Turčin gdje je godir došó,

Kó živina! sve je pokvario,

A novoga ništa nespravio,

Ko pesnik še nadalje toži, kako se godi njegovim bratom in sestram pod turško peto, koliko štibre mora plačevati, zastonj delati, ohole Turke rediti po svojih kočah itd., sklense s temi-le besedami:

Nejma piesme; gusle ostavimo.

Ubogí pevec je razbil svoje gosli, in prejel za puško in bridko sabljo. Kako se bo končala ta krvava drama na jugu, to vé Bog vsevedoči.

Fr. J a r o s l a v.

Iz Kostanjevce, 11. avgusta. — Vojaški kordon zarad kuge se nam je umaknil nekoliko više v vasi pod Gorjance. Cesta vsaj je sedaj prosta, hvala Bogu. S tem že je veliko polajšano. Toda prebivalci onih vasi veliko trpé od divjih madjarov — kordonskih vojakov. Nobena reč ni varna pred njimi. Slive so še na pol zelene — ali surovi madjar jih že trga in jé. Kaj bode še le, ko se grozdje zmečča? Ženske, boječe se živinske njihove pohotnosti, si ne upajo posamez z doma. Pred par dnevi je neka ženska z Ostrca s pomočjo neke druge komaj ušla posiljenju. In glejte, tu je nimamo pomoči. Ako si bode pa hotel kmet sam pomagati — gorjé mu!

Iz Vidma, 9. avgusta. Še dve leti niste pretekli, odkar je tukaj neki mladoslovensk učitelj, ki sedaj ni več v našem okraji, hotel na gostiji nevesto ciganko zapeljati, pa že zopet je prizorel novi sad te liberalne morale. Vendar pa se je ta cast sedaj ognila Vidma in si Krško mesto za svoj „šauplac“ izbrala. 1. avgusta, v nedeljo popoldne, je obilno romarjev v mesto prihajalo v tamošnjem samostanu porcijunkulo obhajati. Prišlo jih je tako obilno, da je bilo drugi dan blizo 2000 obhajanih. Vse se je vršilo v lepem redu, nobenega pretepa i. t. d. ni bilo. Ali noč ima svojo moč, in dneva nikar pred večerom ne hvali.

Krško mesto šteje med svojimi ljudmi tudi nekega perijodičnega prebivalca, ki v časih za nekoliko mesecev zgine, ter se vzdigne kakor žerjavi v jeseni, v toplejše kraje proti jugu n. p. v Gorico; pa naenkrat, kedar se naj manj nadjaš, ga zopet srečaš, in dobra volja je za tisti dan pri kraji. Ta nebodigatreba je neki c. k. stotnik, ki je bil pred nekterimi leti tukaj znan po imenu: Frater P., ker je pri agitiranji za mladoslovenskega kandidata molitvene knjižice in rožne vence kmetom delil, kar se je celo v časopisih bralo. To človeče tedaj in žnjim še neki mladi c. k. vradnik sta šla po noči v oštirski hlev v sredi mesta, v katerem so zavolji pomanjkanja prostora po hišah romarce ležale. Zapazil pa je to eden sosedovih, ki je naglo pristopil ter vrata zaprl za njima, in šel gospodarja klicat rekoč: V hlevu imate dva prava slovenska l.... Na milo prošnjo sta bila po tem izpuščena, ko je eden z med nju za odpiranje štiri groše plačal, ravno kakor se plača od l....

Kaj naj k temu rečemo? Ali ni tak človek popolnoma spriden in blaziran, ki romarce za spoved pripravljene na tak način draži, in se zdaj še svoje nesramnosti po mestu hvali? Več o taki spridenosti in blaziranosti se ne da pisati, papir „Slovenčev“ je presnažen, ter ni vaju take nesnage. Po naših mislih je g. stotnik s tim obnašanjem onečastil cesarsko suknjo, katero je na sebi imel. Sploh je njegovo vedenje takšno, da mora v mraku marsiktera golobica bežati pred tem jastrobom.

Ob enem pa je škodoval tudi naši narodu: stvari; zakaj nenáradni ljudje po mestu s povdarjanjem govorijo o slovenskih l.... — zato se pa g. stotnik ne sme čuditi, da se pošten Slovenec studom od njega obrne.

K sklepu pa prosim vse, ki so ta dopis brali, naj mi ne zamerijo, ako sem razžalil njihovo sramožljivost. Nataknil sem sicer rokovic pri tem pisanji, pa je vendar še skozi rokovice prismrdelo. —

Domače novice.

V Ljubljani, 12. avgusta.

(„Tagblattova“) pravda je trpela večeraj skoro ves dan. Zagovornik zatoženca vrednika

Spitalerja je bil dr. Suppan, gosp. Kreča je zastopal dr. Mošć. Obravnavo je vodil deželne sodnije svetovalec Heinricher, sodnika sta bila pl. Gariboldi in Pesjak. Prič je bilo 10, med njimi deželni namestnik Widmann, vitez dr. Kaltenecker, v. Vesteneck, grof Korinsky idr. Več o tej obravnavi prihodnjič.

Porotniki so, kar je bilo po vsi obravnavi pričakovati, „Tagblatt“ in njegovega vrednika obsodili, česar sta bila tožena, sodnija pa bo kazen še le danes popoldne ob petih naznanila.

(Od 73 notranjskih kmetov), ki so pretekli teden stali pred deželno sodnijo ljubljansko, jih je bilo 7 za nekrive spoznanih, drugi pa so bili obsojeni na 2—3 mesece ječe.

(Najviša potencia dokazovanja) je — če se kdo na glavo postavi. Tako vsaj trdi „Narod“ v nekem dopisu iz Notranjskega, v katerem se bere: „Da bi bila sedanja šola slabša, kakor prej (ko je bila namreč še bolj v rokah duhovščine), tega nam ne boste dokazali, če se magari na glavo postavite.“ Zato so pa nekteri „Narodovi“ dokazi tako čudni, ker se pri dokazovanji na glavo postavljajo.

(Za učiteljice) nove mestne dekliške šole so imenovane Marija Krašna, Julija Moos, Ernestina Kern pa Friderika Konšek.

Razne reči.

— Prof. Haberlandt, od ministerstva kmetijstva poslan, da zarad naprave kmetijske šole na Dolenjskem ogleda posestvi Grm in Rako, se je večeraj vrnil v Ljubljano tega mnenja, da Grmu gré prednost pred Rako.

— Dr. Jože Stritar, (Boris Miran.) imenovan je za profesorja v Hernalsu pri Dunaju.

— Iz Ptujja 10. avgusta. (Vabilo.) Po odborovem sklepu storjenem v seji dne 6. t. m. bode „narodna čitalnica ptujska“ slavni rojstni dan Nj. Veličanstva našega presvitlega cesarja Franjo Josipa I. letos slovesno obhajala. V ta namen bode dne 18. avg. t. l. v čitalničnih prostorijah „velika beseda“ z naslednjim programom:

1. Slavnostni govor, govori g. F. Trstenjak, beneficijant.

2. Cesarska pesem, svira mestna godba,

3. Deklamacije: a) „Slovenija cesarju Franju Josipu I.“, po Koseskovi; govori gospod Kramberger. b) „Grof Habsburški“, po Šilerju poslovenil Koseski, deklamuje g. Brenčič.

4. „Lornjon“, igrokaz v treh dejanjih, predstavljan od čitalniških diletantov.

Po dovršenem programu ples in društvena zabava. Povabljeni so vsi c. kr. in drugi uradi. Vabijo se s tem vsi zunanji udje naše čitalnice, pa tudi drugi narodnjaki. — Začetek točno ob 8. uri zvečer.

O d b o r.

— Za okrajne glavarje so imenovani: Fladung, za okolico ljubljansko; Vesteneck za Litijo, Dollhof za Kočevje.

— Arlotto. Fajmošter Arlotto bil je v petnajstem veku na Laškem zelo znan zarad svoje dovtipnosti. Necega večera bil je s svojimi prijatli pri jedi; kar je začelo lahno deževati. Ker je bila že dalj časa suša, veselili so se prijatli dežja, so ga hvalili ter djali, da ni moč ga z zlatom preplačati. „Res je“, pravi Arlotto; „pa vi hvalite dež in vendar ne kapljice ne primešate svojemu vinu.“ Gospodje so se smejali, a vinu vendar niso primešali dobrega dežja. Zdaj prineso klobase in jerebice na mizo. Arlotto je pokusil klobase in jih nezmerno hvalil, rekoč, da tako izvrstne jedi že dolgo ni pokusil. Vsi se spravijo nad klobase; Arlotto pa tačas začne z jerebicami in pojé

najboljega, kolikor more. Ko so hoteli tudi ostali pokusiti jarebice, bili so ostanki v skledi. Čudili so se toraj fajmoštru; a ta reče: „Vi ste hvalili dež, a pili ste vino; to sem tudi jaz storil. Klobase so bile dobre, to je res, a jarebice so bile še boljše, to je tudi res.“

— Vrednost in stroški. Ob času francoskega prevrata prodajal je na trgu nekdo „Narodni konvent“ (bukve, v katerih so bila imena odbornikov tega krvoločnega zbora in njihovi govori) za dva solda. Mestnjani, ki je šel memo, rekel je: „Pojdi, pojdi, tepec! Ti praviš, koliko je vreden, pa ne, koliko stane.“

Pojasnilo.

Da se resnica prav spozná.
Trebá čúti oba zvoná.

Nasproti hudovoljnemu obrekovanju, ki ga je prinesel „Slovenski Narod“ št. 166 od 24. julija 1875, kterega ne berem in ga tudi ne maram brati. Prijatelj moj gosp. St. mi ga je poslal z opazko „gründlich kurirt!!!“ „Narod“ pravi: Iz Divače se nam piše: „Meju tukajšnjimi tujimi delavci pri isterskeji železnici obolel je neki Taljan na smrt. Kot pobožen katoličan zaprosi, da bi ga g. duhovnik prišel previdet se zakramenti za umirajočce. Cerkovnik in celo druge osebe sporočile so bolnikovo željo in prošnjo našemu duhovniku skopuhu Andrej M. Naš duhovnik pa ne zmené se za tako prošnjo zavrne prosilcem, da on nij dolžan tujcem zastoj službovati, češ, da tudi zdravnik in druge osebe za svoje poslovanje odplačilo prejmo.“

Pojasnilo. Ob 1/2 9. uri zvečer 19. julija mi cerkovnik pove bolezen in željo Taljana, dam poklicati delavcev glavarja Petra Batista; pride, prašam ga kdo in kaj je? kakšno bolezen ima (mislim si, morebiti se je šnopsa nasrkal). Pravi mi, da bi dobro bilo ga prevideti; gotovo dobro, ako je silen. O tej priliki sem res omenil, kako je z „remuneracijo“, kajti vediti je, da je tukaj nad 150 delavcev od vsih vetrov in c. kr. merčin g. Sp. pravi: „Die Unternehmung hat nur für den Körper zu sorgen, nicht aber für die Seele.“ Ko so pa staro železnico delali, so imeli dotični duhovniki lep „Remuneration“, n. pr. pokojni g. farman vremski Jožef Benedikt Rubessa 200 gold., drugi po 100 glđ. Dne 30. julija popoldne mi je pravil gospod zdravnik dr. Jenkovič, ko so delali šenpetersko železnico na Reko, so tudi imeli „Remuneration“ neki duhovniki. Rečem poglavarju: „Pokličite me, če bi bilo treba tudi o polnoči, da ga bom previdil.“ Ko odide, sreča cerkovnika in mu reče, da sem obljubil bolnika previditi tudi o polnoči, naj me le pokličejo. —

Ob 9. uri zvečer, ko je odšel glavar, šla sva s cerkovnikom bolnika pogledat. Ko vidim, da ni na smrtni postelji in ni silno previditi ga s sv. zakramenti, odidem rekši: „Ako mu bo hujše, pokličite me, če tudi o polnoči.“ Bilo pa je 40—50 delavcev okoli hiše in v sobi, kateri stanujejo v nekdanji Gašperučevi hiši, ne pa pri Magajnovih, kakor lažnjivi dopisun piše. Jaz, cerkovnik Kašpar Cerkvenik, pa tudi delavci bodo, ako bo treba, s prisego potrdili, da sem resnično pri bolnem Taljanu bil.

Dne 20. julija ob 11. uri dopoldne sem šel gledat, kako in kaj? Tudi sedaj ni bilo sile previditi ga s sv. zakramenti. Pod noč istega dne ob 3/4 7 uri pride zdravnik dr. Jenkovič iz Sežane k bolniku, kterega prašam, kako je z boleznijo? Odgovori mi: „Ako otok k srcu pride, mora umreti. Je treba previditi ga?“ „Danes ne,“ odgovori zdravnik; priče

sta Janez Kušlan, sluga pri blagajniku, in tudi glavar Batista, ki pa neume nemški. Dne 28. julija je bil previden s sv. zakramenti pa, še takrat ni bilo nobene sile, in je človek danes 7. avgusta še živ. —

Prav piše dopisun: Zdravniki in druge osebe za svoje poslovanje odplačilo prejmo — samo —. Znano je, da za bolnišnički zaklad morajo delavci po 2 kraje. plačevati od goldinarja; koliko tisuč se je že nabralo, ker so le malo potrosili, ker so delavci vedno zdravi. —

Dne 2. avgusta t. l. poslal sem „telegram“ častitemu vredništvu „Slov. Naroda“: Da se resnica prav spozna, treba je čuti oba zvoná, da 19. julija ni bilo sile Taljana previditi s sv. zakramenti, da sem bil pri njem, kar more pričati 40—50 oseb, in da je bil še le 28. jul. t. l. previden. „Narod“! ako ljubiš resnico, prekličí kolosalno laž v št. 166 od 24. julija, naznani lažnjivega dopisuna v prihodnjem listu! V št. 175 od 4. avgusta objavi moj telegram in pristavi: (Sledé neke psovke. Podpis se bere: Andrej Amrtincih (D) duhovnik. Kaj pravi naš poročevalec? Mi nočemo nikomur delati krivice, če se nam je krivo poročalo, obžalujemo Vr.) Moj pridevek je čisto pokvarjen. „Sledé neke psovke“ — kakšne psovke? Kaj nimam pravice tirjati, da se kolosalna laž prekličí, in da „Narod“ moj telegram objavi? „Kaj pravi naš poročevalec?“ Naj se za nos prime in v jezik vgrizne.

Tudi piše lažnjivi dopisun: Naš duhovnik skopuh A. M. Ne morem misliti, da bi kak Judež bil v spoštovani soseski; divaški župan Jakob Obersneu mora protestirati, ker lažnjivi dopisun piše kakor domačin.

Skopuh me zove: Morebiti zato, ker v krčme ne zahajam, ali kaj? Lažnjivi dopisun: „hat sich gründlich geirrt und blamirt,“ in je „gründlich kurirt“!!! „Gott bewahre mich vor meinen Freunden; vor meinen Feinden werde ich mich selbst schützen.“

Moje pojasnilo je odgovor vsem nemškim in taljanskim časopisom.

Andrej Martinčič,
duhovnik.

Listnica opravištva.

Čč. gg. J. D., župu. v J., M. N., kapl., V. in F. Z., kapl. v St. P.: Nič zamere, ker nobe nega Vas nismo mislili.

Čč. gg. A. St., kur. v V. in J. S., kapl., v sv. L.: Ze dobro — nismo nikoli dvomili. Milujemo zarad nepotrebnih skrbi in dopizov; al — zmirom je stara resnica: „Pravične skrbi, grešnike nič.“

G. St. Š. v Č.: Prejeli. Do 30. septbr. vse plačano.

Č. g. K. J. v St. R.: Prejeli pa vpisali za prvo polovico; za drugo bi nas malo bolelo. Upamo, da ni zmote.

G. L. B. v N.: Nikakor ne. Da Vam željo spolnimo, ponavljamo: Z opominom v „Slov.“ št. 86. nismo mislili ne Vas, ne koga drugzega, kateri je le za letos več ali manj dolžan ter radi verjamemo, da marsikteremu naročniku ni vse eno, če mora ob uri, ali kedar si bodi čez leto plačati. Nam je pač zelo vse eno, prejmemo li naročnino danes ali juter, da je le gotovo; al zameriti nam menda tudi nobeden ne sme, če malo dvomimo, ali opominno prepozabljive, ki so več ko leto in dan z naročnino na dolgu in se vendar ne zme nijo. Tako zadržanje nam pa že malo do živega sega.

Telegrafične denarne cene 11. avgusta.

Papirna renta 70.80 — Srebrna renta 74. — — 1860letno državno posejilo 112.40 — Bankine akcije 932 — Kreditne akcije 216.40 — London 111.45 — Srebro 101.10. — Ces. kr. cekini 5.29. — 20Napoleon 8.92.

Denarstvene cene. 10. avgusta.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	70.80	70.90
5% renta v srebru	74.—	74.20
Srečke (lozi) 1854. l.	105.75	106.—
„ „ 1860. l., celi.	112.25	112.50
„ „ 1860. l., petinke	117.—	117.50
Premijski listi 1864. l.	129.50	130.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	—	—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	—	—
Ogerske po 5%	82.20	82.60
Hrvaške in slavonske po 5%	80.75	80.75
Sedmograške po 5%	86.90	81.40
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	932.—	931.—
Unionske banke	95.70	95.90
Kreditne akcije	217.—	217.10
Nižoavstr. eskomptne družbe	—	—
Anglo-avstr. banke	108.10	108.30
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 glđ. a. v.	165.50	166.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	13.50	14.—
„ „ 50 „ „ „	56.50	—
Budenske „ 40 glđ. a. v.	26.—	26.50
Salmove „ 40 „ „ „	35.—	36.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	27.50	28.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	25.—	26.—
St. Genois „ 40 „ „ „	27.25	27.75
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	22.25	22.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	20.—	21.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.28—	5.29—
Napoleons'or	8.91 ⁵	8.91
Srebro	100.90	101.10

Zahvala.

Podpisana se najpristrčneje zahvaljujem vsem, ki so spremili nepozabljivega mi soproga na pokopališče, zlasti pevcem ljubljanske čitalnice, čitalnici bizaviški, gosp. Habiču, ki je pogreb tako lepo vredil, in drugim. Če me v britki zgubi kaj tolažiti zamore, je to krasen pogreb, pri katerem je častito občinstvo kazalo toliko sočutja.

Mina Štefè.

(63—2)

Oglas.

Obrtniško društvo za denarno pomoč v Novem mestu

(vpisano tovarištvo z omejeno zavezo) daje p. t. občinstvu na znanje, da je 1. avgusta t. l. svoje delovanje pričelo.

Društvo sprejema vloge in plačuje vsako leto po 5 od sto, proti 14dnevnu odpovedanju.

Kredit zamorejo v smislu pravil zahtevati le društveniki.

Društveništvo pa pridobi, kdor

1. se po pogodbah sploh pravno zavezati zamore,
2. za sprejetje v društvo prosi in ob enem obljubi izpolnovati po pravilih določene dolžnosti,
3. vstopnino 2 gold. a. v. plača,
4. Opravilni delež 50 gold. a. v. takoj pri vstopu popolnoma vplača, ali se pa zaveže, ta znesek doplačati z doplačili, ktera pa morajo vsaj 1 gold. a. v. za mesec iznašati.

Vse drugo se razvidi iz društvene pogodbe t. j. društvenih pravil, katerih natisnjeni eksemplari se po želji za stonj dobé pri podpisnem ravnateljstvu.

V Novomestu dne 1. avgusta 1875.

Ravnateljstvo društva.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.